

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - maj/svibanj 2017. godine**

Sarajevo, juli/srpanj 2017. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni i vanjski sektor.....	4
1.1. Kretanje industrijske proizvodnje i vanjskotrgovinske razmjene.....	4
1.2. Platni bilans.....	7
1.3. Tržište rada.....	8
2. Javne finansije.....	8
2.1. Indirektni porezi u BiH.....	8
2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH.....	10
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	11
3.1. Cijene.....	11
3.2. Monetarni sektor.....	12
3.3. Depoziti.....	13
3.4. Krediti.....	14
3.5. Berze u BiH.....	15
4. Strane direktne investicije.....	17

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Zvanični statistički podaci o ekonomskom rastu za 2017. godinu na žalost nisu bili dostupni u vrijeme pisanja. Ipak, kratkoročni indikatori iz prvih pet mjeseci ukazuju na skroman ekonomski rast u 2017. godini. Rast je prije svega bio nošen snažnim povećanjem robnog izvoza praćenog skromnim rastom privatne potrošnje i investicija. S druge, strane visok rast obaveza servisiranja vanjskog duga od 41% je po svemu sudeći doveo do realne stagnacije javne potrošnje i smanjenja investicija opšte vlade. Pri tome je najvjerovatnije došlo do realnog smanjenja vanjskotrgovinskog deficita roba uprkos njegovom nominalnom povećanju od 3,8%. Naime, indeksi jediničnih vrijednosti robnog izvoza i uvoza ukazuju da je rast uvoznih cijena u prvom tromjesečju bio više nego dvostruko snažniji u odnosu na robni izvoz. Ukoliko je sličan cjenovni trend nastavljen i u drugom tromjesečju, onda je realni rast robnog uvoza bio ispod polovine nominalnog rasta od 11,7%. S druge strane, pretežno izvozno orijentisana industrijska proizvodnja bilježi iznenađujuće nizak rast od svega 1,9% uprkos snažnom nominalnom rastu robnog izvoza od 17,3% u prvih pet mjeseci.

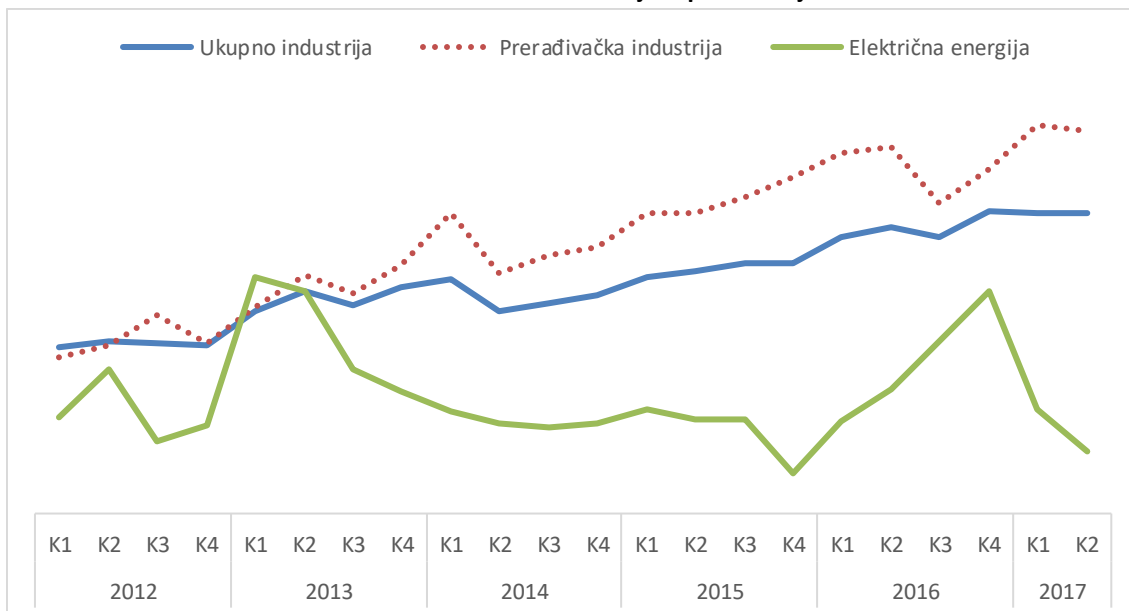
Među najpozitivnijim dostupnim indikatorima u domenu domaće tražnje i raspoloživog dohodka u 2017. godini je bilo povećanje tekućih priliva građana iz inostranstva od 9,9% (g/g) u prvom tromjesečju. Ovo je značajno povećanje čak i nakon što se uzme u obzir rast potrošačkih cijena (inflacija) od 1,4% u prvih pet mjeseci kojim se slabi kupovna moć raspoloživog dohodka. S tim u vezi, finalna potrošnja po svemu sudeći bilježi rast obzirom na povećanje poreskih prihoda na potrošnju (PDV prema poreskim prijavama) od 3,5% u prvih pet mjeseci 2017. godine. U skladu s tim je bio i porast vrijednosti uvoza dobara široke potrošnje od približno 5,5%. U isto vrijeme, investicije su po svemu sudeći tek neznatno porasle u odnosu na prethodnu godinu obzirom na povećanje uvoza kapitalnih dobara od 9,5% u prvih pet mjeseci, te smanjenje građevinskih radova od 3,5% u prvom tromjesečju. Tom povećanju je donekle pomogao i rast direktnih stranih ulaganja iz prvog tromjesečja od 28,7% i to prije svega u domenu privatnih investicija. Zapravo, čini se da je po svemu sudeći najveći dio povećanja finalne potrošnje i investicija najvjerovatnije došao iz privatnog sektora. Naime, smanjenjem budžetskih priliva sa JR UIO od 1,4% (g/g), uzrokovanim pomenutim skokom obaveza servisiranja vanjskog duga, nije ostavljeno mnogo prostora za povećanje javnih rashoda pri čemu su najvjerovatnije najveća žrtva bile javne investicije. Na to prije svega ukazuje smanjenje građevinskih radova u domenu niskogradnje od 1,2% u prvom tromjesečju 2017. godine.

1. Realni i vanjski sektor

1.1 Industrijska proizvodnja i vanjskotrgovinska robna razmjena

Industrijska proizvodnja je u prvih pet mjeseci bila za tek 1,9% veća u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo je primarno rezultat skromnog povećanja prerađivačke industrije od svega 2,1% koja čini približno dvije trećine ukupne industrijske proizvodnje. Pri tome je ostvaren nešto značajniji rast (5,4%) u domenu vađenja ruda i kamena, dok je proizvodnja električne energije neznatno smanjena (0,8%) u odnosu na pet mjeseci 2016. godine. Nizak godišnji rast industrije je posljedica stagniranja proizvodnje od kraja prethodne godine, pri čemu je sezonski pad proizvodnje u maju čak bila niža u odnosu na decembar. Značajan događaj ovdje je bio nagli pad prerađivačke industrije od 5,6% u julu u odnosu na juni 2016. godine nakon koga je uslijedio značajan oporavak u narednom periodu. Ipak, uprkos uzastopnom povećanju proizvodnje u odnosu na prethodni kvartal od 3,1% i 4,2% u naredna dva tromjesečja, to je bilo dovoljno za tek skroman pomenuti rast na godišnjem nivou u 2017. godini. Pad proizvodnje i nizak rast nekih od najdominantnijih grana u prerađivačkoj industriji su bili značajan faktor slabog industrijskog rasta u prvih pet mjeseci. Među najznačajnijim su zasigurno smanjenje proizvodnje baznih metala od 2,2%, namještaja od 29,5%, te koksa i rafiniranih naftnih proizvoda od 6,2%. Pored toga, ne može se zanemariti ni stagnacija proizvodnje prehrambenih proizvoda, a pogotovo smanjenje u oblasti autoindustrije u domenu motornih vozila (2%), te ostalih saobraćajnih sredstava (15,4%). S druge strane, snažan rast proizvodnje hemijskih proizvoda od 19,4% i tekstila od 12,7% su bili među pozitivnijim primjerima vrijednim pažnje u 2017. godini. Kao što je ranije pomenuto, ovako nizak rast industrijske proizvodnje je dosta iznenađujući obzirom na nominalni rast robnog izvoza od 17,3% u prvih pet mjeseci uprkos činjenici da je industrijska proizvodnja u velikoj mjeri izvozno orijentisana. Zanimljivo je i to da je rast industrije na nivou BiH od 1,9% niži od obje entitetske stope (2,2% u FBiH i 3,2% u RS) što donekle dovodi u pitanje i pouzdanost zvaničnih pokazatelja.

Grafikon 1: Kvartalni nivo industrijske proizvodnje u BiH

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH je nakon pet mjeseci 2017. vrijednosno porasla za 13,8% uz povećanje deficita za 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo je rezultat ne samo snažnog izvoznog rasta od 17,3%, nego i dvocifrenog rasta robnog uvoza od 11,7%. Uprkos značajnom jačanju uvoza koje je dovelo do povećanja deficita, znatno brži rast izvoza je poboljšao pokrivenost robnog uvoza izvozom sa 58,3% u 2016. godini na 61,5% u prvih pet mjeseci 2017. godine. Ipak, važno je naglasiti de se ovdje radi o nominalnim pokazateljima čiji rast je u velikoj mjeri bio posljedica visokog rasta svjetskih cijena na godišnjem nivou. Drugim riječima, značajan dio pomenutog rasta izvoza i uvoza su bili posljedica povećanja (ukupnog MMF indeksa) svjetskih cijena od približno 30% pri čemu su industrijski inputi, metali, aluminijum i sl., rasli u rasponu 20-30%, a sirova nafta približno 50%. Ipak, visoke nominalne stope ukazuju da je i nakon umanjenja vrijednosnog efekta ostvaren značajan realni rast pogotovo u domenu robnog izvoza.

Tabela 1. Nominalni pokazatelji rasta (%) vanjske trgovine roba

	2012	2013	2014	2015	2016				2016	2017		2017	
					K1	K2	K3	K4		K1	K2		
											apr		maj
Obim trgovine	-2.7	1.9	5.6	-0.2	-0.8	3.9	-0.4	8.6	2.9	14.6	8.2	17.7	13.8
Deficit roba	1.2	-8.2	10.7	-8.7	-3.0	-0.9	-5.9	1.5	-2.1	6.1	-6.6	10.0	3.8
Izvoz roba	-4.4	6.6	3.6	3.5	0.0	5.8	1.8	11.3	4.8	17.4	14.1	20.5	17.3
Uvoz roba	-1.8	-0.5	6.8	-2.1	-1.3	2.8	-1.6	7.0	1.8	12.9	5.0	16.1	11.7
Pokrivenost uvoza izvozom (%)	51.5	55.2	53.6	56.7	60.1	57.1	57.4	59.0	58.3	62.5	60.7	59.7	61.5

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Više od polovine izvoznog rasta je ostvareno na prostorima bivše Jugoslavije pri čemu su najvažniju ulogu imale Srbija (rast 47,3%) i Hrvatska (rast 31,3%). Tu je naravno i snažan rast prema Sloveniji (20%), te Crnoj Gori (44,5%) ali sa znatno manjim udjelom u izvoznj strukturi. Najznačajniji dio rasta prema pomenutim zemljama se odnosio na izvoz energenata poput koksa i električne energije, te raznih intermedijarnih proizvoda uključujući bazne metale. Inače, od ukupno 17,3% robnog izvoza skoro 7 procentnih poena su činili intermedijarni proizvodi gdje su pored baznih metala važnu ulogu imale i hemikalije, električna oprema, gotovi metalni proizvodi i sl. Važnu ulogu je imala i energija sa upola nižim doprinosom, te netrajni proizvodi za široku potrošnju (prehrana, koža, odjeća, farmaceutski proizvodi i sl.). Nasuprot tome, skoro da nije ni bilo robnih kategorija sa značajnijim negativnim uticajem na izvozni rast. Na strani uvoza, glavni faktori nominalnog rasta od 11,7% su pored rasta svjetskih cijena, bili skroman rast privatne potrošnje i investicija, te pomenuti izvozni rast. Rast svjetskih cijena energenata (uključujući i naftu) je u velikoj mjeri bio zaslužan za skok vrijednosti uvoza energenata od 44% u prvih pet mjeseci 2017. godine. Slična je situacija i sa intermedijarnim proizvodima za čiji rast od 9,1% nakon pet mjeseci su u značajnoj mjeri najvjerovatnije odgovorne svjetske cijene (metala i sl.). Privatne investicije su sasvim sigurno u velikoj mjeri dovele do povećanja uvoza kapitalnih dobara od 9,5%, a privatna potrošnja do rasta uvoza netrajnih dobara široke potrošnje od 5,7% u 2017. godini. Konačno, značajan dio uvoznog rasta je bio vezan i za robni izvoz. Naime, iako je uvoz na unutrašnju obradu proizveo tek 1,1 procentni poen (od skoro 12%) uvoznog rasta, treba imati u vidu da je i određeni dio redovnog uvoza zapravo vezano za robni izvoz.

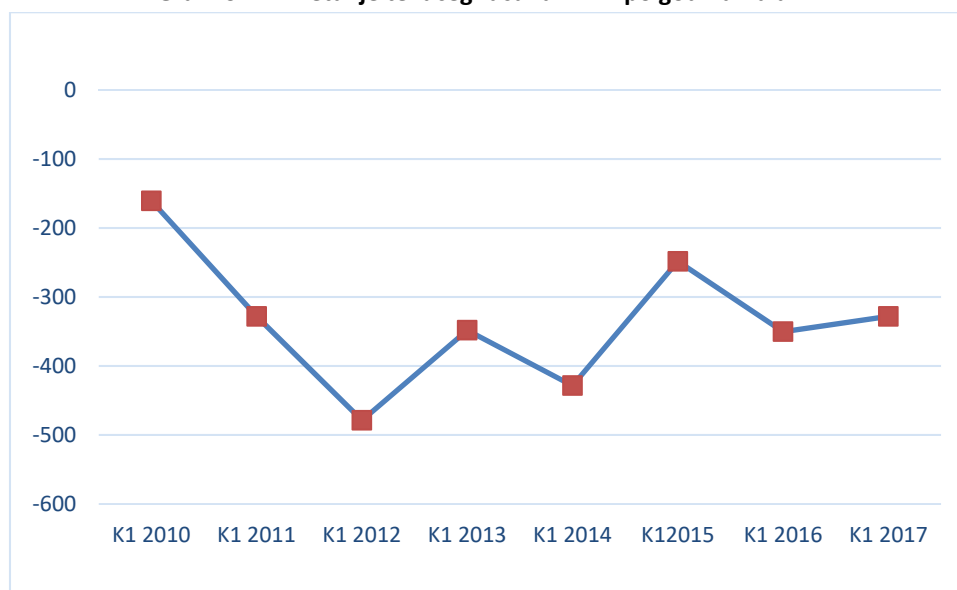
1.2. Platni bilans Bosne i Hercegovine

Deficit tekućeg računa u prvom kvartalu 2017. godine zabilježio je smanjenje od 6% u odnosu na isti period prošle godine¹. Iskazano u nominalnom iznosu deficit TR je iznosio 328 miliona KM (Q1 2017) dok je prethodne godine u istom periodu bio 350 miliona KM.

Prema dostupnim podacima Centralne banke BiH deficit vanjskotrgovinske razmjene, u posmatranom periodu, je povećan za 5,6%. Do ovog rasta je došlo usljed porasta uvoza (roba i usluga) od 12,1% i rasta izvoza od 15,5%.

¹ Izvor podataka: Centralna banka BiH

Grafikon 2: Kretanje tekućeg računa BiH – po godinama u K1

Izvor: Centralna banka BiH

Tekući neto prilivi novca iz inostranstva zabilježili su rast od 10,4% kao rezultat porasta tekućih priliva (8,5%) i porasta odliva novca u inostranstvo (2,7%).

Kod tekućih priliva novca vidljivo je povećanje priliva novca kod domaćinstava koji su u K1 2017 iznosili 1,046 milijardi KM dok su prethodne godine u istom periodu iznosili 952 miliona KM (rast od 9,9%).

Pored navedenog rasta tekućih priliva doprinio je i porast doznaka građana iz inostranstva koje su u K1 2017 iznosili 583 miliona KM dok su godinu ranije bili 514 miliona KM (rast od 13,4%). U kategorijama doznake socijalnih beneficija iz inostranstva i ostalih tekućih transfera iz inostranstva također je zabilježen rast od 11,5% odnosno 12% (g/g). Jedino skoro zanemarivo smanjenje, kod tekućih priliva novca, zabilježeno je kod kompenzacija zaposlenih BH rezidenata u inostranstvu koje je iznosilo 2,3%.

Neto odlivi prema inostranstvu (kao što je već navedeno) su u posmatranom periodu porasli ponajviše zbog rasta odliva kod dohodka na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima po osnovu reinvestirane dobiti od direktnih investicija koji su iznosili 123 miliona KM i kamata od ostalih investicija koje su iznosile 41 milion KM.

Deficit tekućeg računa u prvom kvartalu 2017. godine je najviše finansiran sredstvima strane aktive te smanjenjem sredstava rezervne aktive Centralne banke BiH.

Priliv stranih ulaganja u vlasnički kapital u prvom kvartalu 2017. godine, u smislu finansiranja deficita tekućeg računa, je povećan za 189 miliona KM (najvećim dijelom iz reinvestirane dobiti) u odnosu na isti period prošle godine.

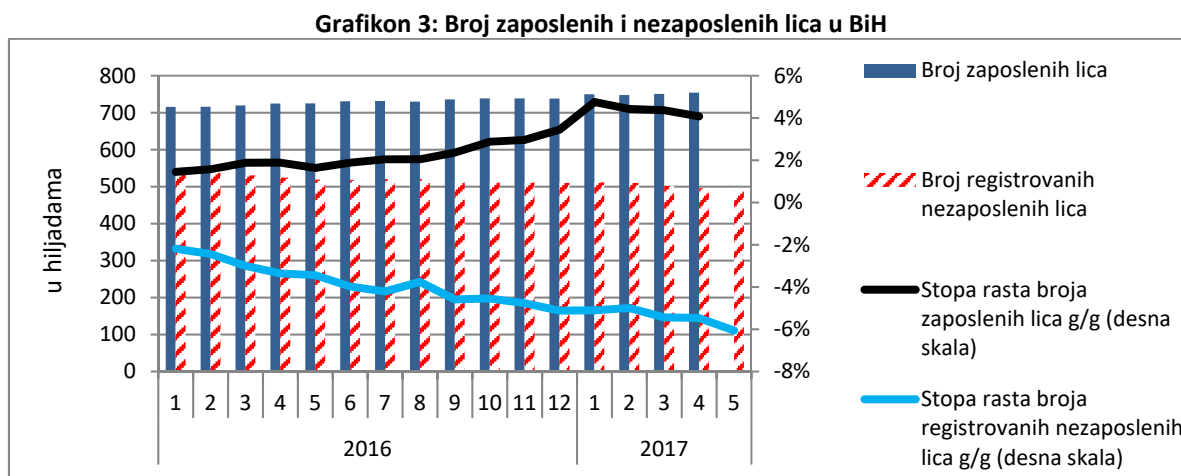
1.3. Tržište rada

Na kraju aprila 2017. godine ukupna radna snaga u BiH nije se značajno uvećala (0,1% g/g), uz rast broja zaposlenih i smanjenje broja nezaposlenih lica. Broj zaposlenih lica u BiH u aprilu 2017. godine veći je za 4,1% u odnosu na isti mjesec 2016. godine i iznosi 754² hiljada. Iako je broj zaposlenih lica

² Izvor: BHAS, privremeni podatak. Broj zaposlenih lica za maj 2017. godine nije bio objavljen u periodu izrade Informacije.

povećan u gotovo svim područjima djelatnosti (poređenje g/g), najveća stopa rasta broja zaposlenih je u području ostalih uslužnih djelatnosti (43,7% g/g).³

Međutim, najveći doprinos rastu broja zaposlenih bio je u djelatnostima prerađivačke industrije i trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala koje ujedno zapošljavaju najveći broj lica u BiH. Istovremeno, administrativna stopa nezaposlenosti je iznosila 39,7%, što je za 2,3 p.p. manje u odnosu na april 2016. godine. Broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH nastavio se smanjivati u maju 2017. godine (-6,1% g/g) i iznosi 487,4 hiljada.

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

Prosječna neto plata u BiH u aprilu 2017. godine iznosila je 839 KM i veća je za 1% u poređenju sa istim mjesecom 2016. godine, uz negativan realni rast zbog inflacije.⁴ Najbrže stope rasta neto plate u posmatranom mjesecu registrovane su u područjima stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (10,6% g/g) i finansijskih djelatnosti (7,3% g/g). Prosječna penzija u BiH u maju 2017. godine nije se značajno mijenjala, odnosno nominalno je veća za 0,1% g/g i iznosi 360 KM.⁵ Istovremeno broj penzionera u BiH veći je za 1,3% u odnosu na maj 2016. godine i iznosi 666,3 hiljada.⁶

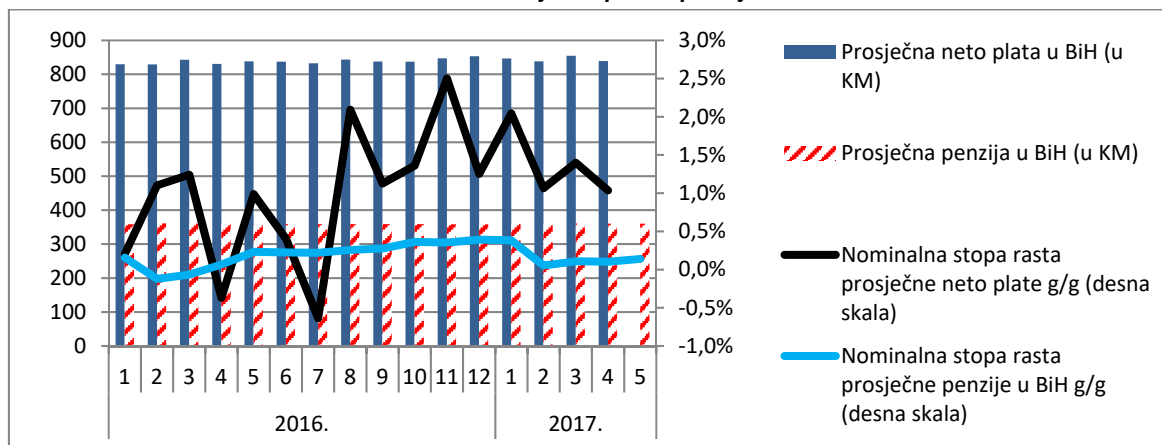
³ Ostale uslužne djelatnosti (S) - Do visoke stope rasta broja zaposlenih u pomenutoj djelatnosti došlo je jer se broj izvještajnih jedinica u području S KD BiH 2010 povećao (uključene izvještajne jedinice koje imaju 10 i više zaposlenih).

⁴ Inflacija u aprilu 2017. godine je iznosila 1,4% g/g što je dovelo do negativnog realnog rasta neto plate (-0,4%). Prosječna neto plata za maj 2017. godine nije objavljena u periodu izrade Informacije.

⁵ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera.

⁶ Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

Grafikon 4: Prosječna plata i penzija u BiH

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

1. Javne finansije

Za prvih pet mjeseci 2017. godine, na BiH nivou je ukupno prikupljeno oko 5,6 milijardi KM javnih prihoda ili 8,3% g/g. Od tog iznosa oko 47,7% se odnosi na prihode od indirektnih poreza, a 52,3% na prihode od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda u nadležnosti entitetskih poreskih uprava.

2.1. Indirektni porezi u BiH

Naplaćeni prihodi. U maju mjesecu zabilježena je najveća naplata bruto prihoda od indirektnih poreza u posmatranoj godini. Uprkos povećanju povrata sa JR UIO, i ostvareni neto prihodi u istom mjesecu bilježe rekordan rast. Poboľjšani rast navedenih prihoda u prethodnom i posmatranom mjesecu je rezultiralo porastom prikupljenih neto prihoda od indirektnih poreza za period januar - maj 2017. godine. U prvih pet mjeseci 2017. godine je prikupljeno oko 2,7 milijardu KM (5,7% g/g više) bruto prihoda. Povrati sa JR, tokom posmatranog perioda, ponovo ubrzavaju svoj rast. Ali, uprkos njihovom povećanju, uz rast bruto prihoda, neto prihodi su ostvarili rast, iako skroman. U posmatranom periodu prikupljeno je oko 3,3% g/g više neto prihoda, odnosno oko 2,2 milijarde KM. Najveći doprinos rastu neto prihoda dao je rast prihoda od PDV-a (2,5 p.p.), ali i rast prihoda od carina (0,5 p.p.).

Porez na dodatu vrijednost. Tokom posmatranog perioda prihodi po osnovu PDV-a nastavljaju da se povećavaju, ali sa skromnijim stopama rasta u odnosu na prethodni mjesec. Na kraju posmatranog perioda su ostvarili rast od 4,0% g/g čime su dostigli iznos od oko 1,4 milijarde KM. Prema poreskim prijavama, stopa rasta je nešto niža (3,5% g/g). Prihodi po poreskim prijavama, pri uvozu roba, su ostvarili rast od 11,6% g/g, dok su prihodi od PDV-a iz domaćeg prometa roba i usluga smanjeni za 29,1% g/g.

Akcize. U maju mjesecu neto prihodi od akciza su ostvarili dvocifreni rast, što se odrazilo na kumulativ perioda, odnosno stopa rasta za prvih pet mjeseci ponovo je pozitivna. U posmatranom periodu po osnovu akciza je prikupljeno oko 558 miliona KM (0,4% g/g više). Uvozne akcize su rasle stopom 5,3% g/g, dok su domaće akcize smanjene za 10,5% g/g. Pozitivne stope rasta su ostvarile uvozna nafta i naftne prerađevine i uvozni duvan i duvanske prerađevine, a domaća nafta i duvan i njihove prerađevine su imale negativne stope rasta.

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2017	jan-maj 2016	jan-maj 2017	mar 2017	apr 2017	maj 2017
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	2,8	5,7	5,9	6,6	11,2
Povrati	18,6	-3,7	17,3	13,8	9,4	24,4
Neto prihodi - prikupljeno	81,4	4,2	3,3	4,2	6,1	8,4
PDV	50,9	4,7	4,0	4,6	5,6	7,3
Carine	3,9	-3,5	10,9	7,0	4,4	19,3
Akcize	20,8	2,9	0,4	3,9	1,7	10,1
Putarine	5,2	9,2	6,9	1,2	16,9	4,8
Ostali prihodi	0,3	4,5	-2,9	1,5	-12,1	3,9
Neusklađeni prihodi	0,4	32,2	-22,4	...	70,1	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	2,5	5,7	5,4	5,4	10,4
Minimalne rezerve	19,0	-3,6	17,8	16,3	9,4	27,9
Budžeti	81,0	3,9	3,2	3,3	4,6	6,8
Servisiranje vanjskog duga	11,9	-3,9	41,1	33,7	122,9	2,4
F BiH	7,9	-4,5	41,5	35,1	131,8	1,5
RS	4,0	-3,3	40,6	28,6	108,4	5,0
BD	0,1	63,8	30,6	419,0	27,2	0,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	69,0	4,9	-1,4	-2,0	-5,2	7,7
Institucije BiH	11,4	1,1	-0,2	0,8	-4,0	0,8
F BiH	36,5	4,1	-1,3	-2,2	-5,4	10,3
RS	18,7	9,1	-2,9	-3,6	-6,8	6,9
BD	2,4	3,6	3,2	-1,3	5,8	8,2

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

Carine. Neto prihodi od carina u periodu januar-maj su iznosili 104 miliona KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine za 10,9% više. Kao i ostali prihodi, i prihodi od carina tokom maja mjeseca, bilježe rekordnu stopu rasta u posmatranoj godini.

Putarine. Neto prihodi od putarina za period januar - maj 2017. godine su iznosili oko 139 miliona KM, što je za 6,9% više nego u istom periodu prethodne godine.

Raspoređeni prihodi. U posmatranom periodu raspoloživi neto prihodi za raspodjelu su iznosili oko 2,7 milijardi KM (5,7% g/g više). Nakon izdvajanja od 3,0% g/g više (510 miliona KM) prihoda za minimalne rezerve (povrate sa JR UIO), za raspodjelu korisnicima je ostalo oko 2,2 milijarde KM (svega 3,2% g/g više). Iako su raspoređena sredstva za servisiranje vanjskog duga u maju mjesecu značajno usporila svoj rast, ukupno doznačena sredstva za prvih pet mjeseci su ostvarila rast od 41,1% g/g. Zbog visoke stope rasta za servisiranjem vanjskog duga, preostala doznačena sredstva za finansiranje krajnjih korisnika su smanjena za 1,4% g/g.

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Za period januar - maj 2017. godine, entitetske poreske uprave su ukupno prikupile oko 3 milijarde KM prihoda od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda. Stope rasta navedenih prihoda u PU FBiH je skoro dva puta veća od stope rasta istih u nadležnosti PU RS, što se odrazilo da su navedeni prihodi, posmatrani na nivou BiH ostvarili rast od 10,7% g/g. Takođe, sve pojedinačne kategorije prihoda, u oba entiteta bilježe pozitivne stope rasta. Detaljniji pregled slijedi u tabeli ispod.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-maj 2017			RS jan-maj 2017			BiH jan-maj 2017		
	miliona KM		rast	miliona KM		rast	miliona KM		rast
	2016	2017	u %	2016	2017	u %	2016	2017	u %
Direktni porezi	329,0	416,7	26,7	202,7	212,6	4,9	531,7	629,3	18,4
Porez na dohodak	149,2	165,9	11,2	89,2	95,7	7,3	238,4	261,6	9,7
Porez na dobit	105,8	175,4	65,7	103,0	106,3	3,2	208,9	281,7	34,9
Porezi građana	73,4	74,8	1,9	10,4	10,6	1,5	83,8	85,3	1,9
Ostali porezi	0,6	0,7	11,5	0,0	0,0	0,0	0,6	0,7	11,5
Takse, kazne i naknade	266,8	299,1	12,1	137,2	164,6	20,0	404,1	463,8	14,8
Doprinosi	1.179,5	1.284,5	8,9	549,3	572,1	4,1	1.728,8	1.856,6	7,4
PIO	653,3	712,2	9,0	307,4	315,6	2,7	960,8	1.027,8	7,0
Zdravstvo	471,8	513,7	8,9	201,1	214,0	6,4	673,0	727,6	8,1
Nezaposleni	54,3	58,7	8,0	15,6	16,1	3,6	69,9	74,8	7,0
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	23,3	24,2	3,5	23,3	24,2	3,5
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,8	2,1	16,9	1,8	2,1	16,9
UKUPNO	1.775,3	2.000,3	12,7	889,2	949,3	6,8	2.664,5	2.949,6	10,7

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Direktni porezi. Po osnovu direktnih poreza prikupljeno je oko 630 miliona KM, ili 18,4% više u poređenju sa istim periodom prethodne godine. U strukturi poreza nije bilo izmjena, odnosno najznačajnije kategorije direktnih poreza su porez na dobit i porez na dohodak.

Porez na dobit. Prihodi po ovom osnovu u posmatranom periodu bilježe porast od 34,9% g/g. Prihodi po osnovu poreza na dobit u posmatranom periodu bilježe povećanje zahvaljujući značajnom porastu prihoda od poreza na dobit preduzeća (posebno u FBiH). U isto vrijeme, po ovom osnovu nisu zanemarljivi ni uvećani prihodi od poreza na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija.

Porez na dohodak. Rast prihoda od poreza na dohodak je iznosio 9,7% g/g. Kod poreza na dohodak, i dalje su najznačajniji prihodi od poreza na lična primanja (iz radnih odnosa ili obavljanja samostalne djelatnosti).

Prihodi od doprinosa. Za posmatrani period ukupni prihodi od doprinosa su veći za 7,4% g/g. I dalje najznačajnije kategorije prihoda od doprinosa su doprinosi za PIO i zdravstveno osiguranje.

Ostali prihodi. Naplaćeni prihodi po osnovu taksi, kazni i naknada su u posmatranom periodu takođe viši za 14,8% g/g. Kod ove grupe prihoda najveći rast je ostvaren kod naknada i taksi (naknada za puteve koja se plaća prilikom registracije vozila, naknada za korištenje šuma, naknada za priređivanje igara na sreću, različite administrativne takse). U oba entiteta prisutno je povećanje naplate prihoda i od poreza i doprinosa, kao i ostalih prihoda (kazni i naknada) usljed pojačanih inspeksijskih kontrola.

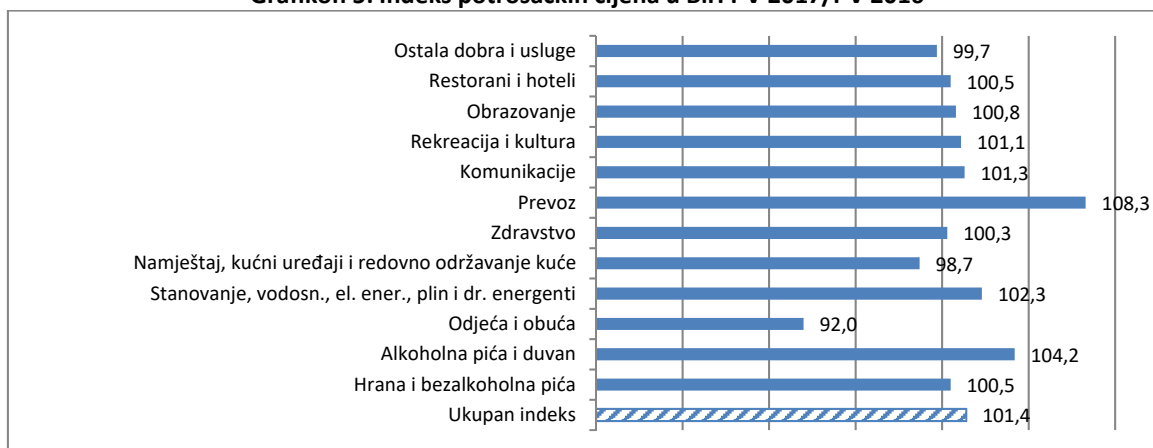
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene

U BiH je nastavljen rast cijena u maju 2017. godine. Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u periodu I-V 2017. godine iznosila je 1,4%, dok je u mjesecu maju iznosila 2,2% g/g. U periodu I-V 2017. godine rast cijene nafte najviše je doprinijeo uvećanju ukupnog nivoa cijena. Tako su u odjeljku prevoza u posmatranom periodu cijene uvećane za 8,3% g/g. Pored toga, u odjeljku alkoholnih pića i

duvana cijene su uvećane za 4,2% g/g (uvećanje akciza na cigarete i duvan za pušenje u 2017. godini).⁷ Rast inflacije takođe je podstaknut povećanjem cijena u odjeljku stanovanja, vodosnabdijevanja, el. energije, plina i dr. energenata (2,3% g/g), ali i hrane i bezalkoholnih pića (0,5% g/g) kao najvećeg odjeljka CPI indeksa.

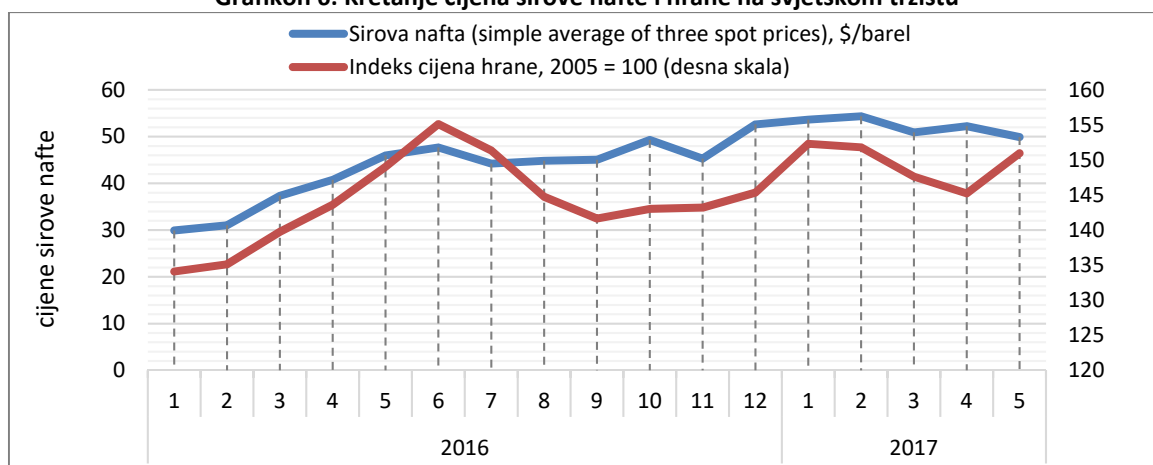
Grafikon 5: Indeks potrošačkih cijena u BiH I-V 2017/I-V 2016

Izvor: BHAS

Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u maju 2017. godine iznosila je 49,9 \$/barelu i veća je za 8,5% u odnosu na isti mjesec 2016. godine.⁸ Međutim, u poređenju sa prethodnim mjesecom bila je nešto niža (grafikon ispod). Cijena hrane je takođe povećana g/g, ali uz nešto sporiju stopu rasta (1,3% g/g).⁹

Grafikon 6: Kretanje cijena sirove nafte i hrane na svjetskom tržištu

Izvor: MMF baza podataka

3.2. Monetarni sektor

Rast novčane mase (M2) nastavljen je u maju 2017. godine. Ukupna novčana masa u posmatranom mjesecu iznosila je 20,8 mlrd. KM što je za 10,2% više u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Rast novčane mase rezultat je uvećanja svih komponenti M2, ali su najveći doprinosi rastu dali prenosivi depoziti u domaćoj valuti i ostali depoziti u domaćoj valuti (grafikon ispod). Iako su prenosivi

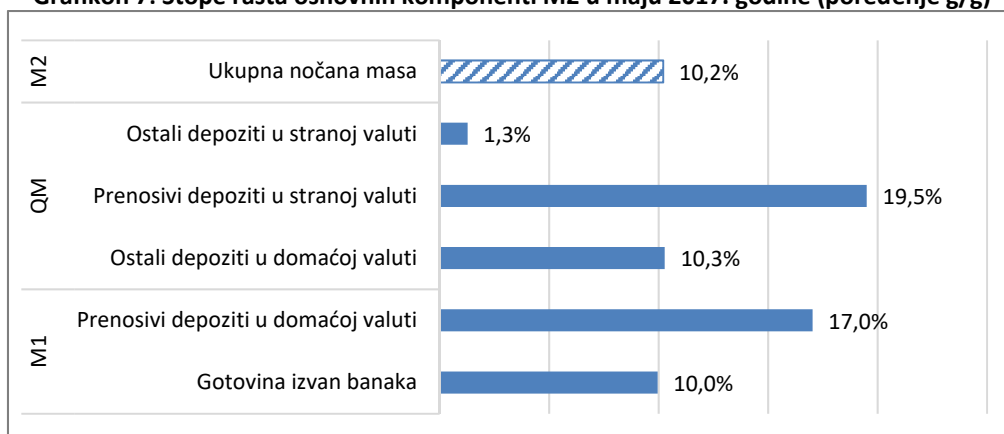
⁷ Detaljnije u Informaciji za januar 2017. godine.

⁸ Izvor: MMF baza podataka (simple average of three spot prices).

⁹ Izvor: MMF baza podataka (food price index).

depoziti u stranoj valuti imali najveću međugodišnju stopu rasta (19,5% g/g), njihov doprinos rastu M2 bio je nešto manji u poređenju sa depozitima u domaćoj valuti zbog manjeg udjela u M2.

Grafikon 7: Stope rasta osnovnih komponenti M2 u maju 2017. godine (poređenje g/g)

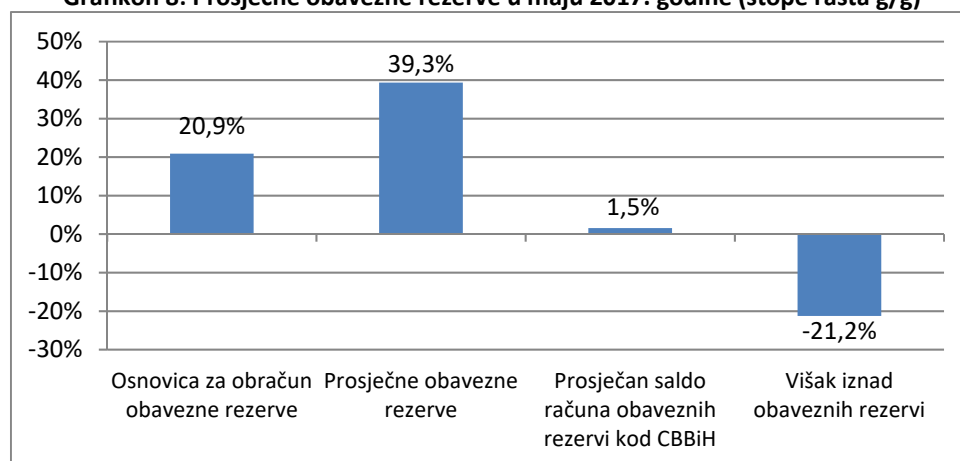

Izvor: CBBiH

U maju 2017. godine rezervni novac (M0) je uvećan za 9,3% g/g i iznosi 8,2 mlrd. KM. U posmatranom mjesecu primjetan je rast svih komponenti M0 (u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine), ali je najznačajniji doprinos rastu M0 dala gotovina izvan monetarnih vlasti (7,1 p.p.) sa stopom rasta od 14,9% g/g. Iako je međugodišnja stopa rasta prenosivih depozita drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti bila znatno veća, njihov doprinos rastu je bio manji zbog malog udjela u M0 od 0,9%.

Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH u maju 2017. godine veći je za 1,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosi 4 mlrd. KM. Prosječna stopa obavezne rezerve nije se mijenjala u odnosu na prethodni mjesec i iznosi 10%, dok je implicitna¹⁰ stopa obavezne rezerve iznosila 19,4%. Višak iznad obaveznih rezervi u posmatranom mjesecu je smanjen za 21,2% g/g, dok su prosječne obavezne rezerve uvećane za 39,3% g/g.¹¹

Grafikon 8: Prosječne obavezne rezerve u maju 2017. godine (stope rasta g/g)

Izvor: CBBiH

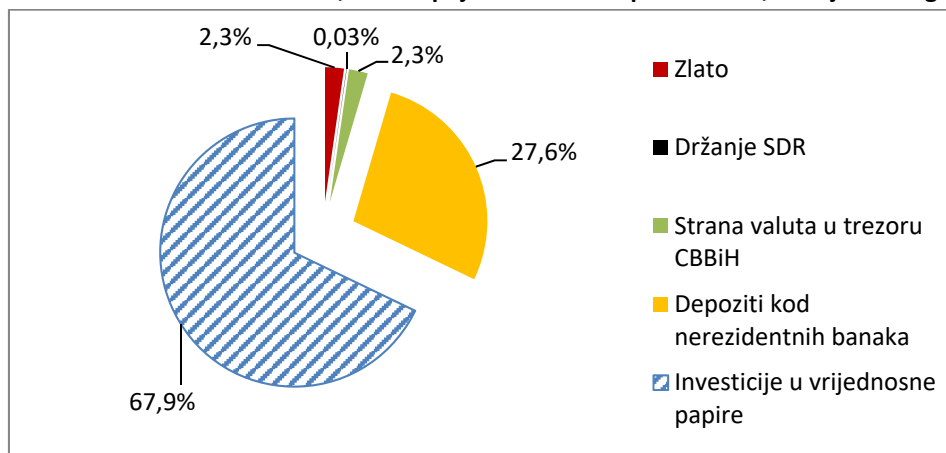
Bruto devizne rezerve u maju 2017. godine iznosile su 9,4 mlrd. KM i veće su za 9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Investicije u vrijednosne papire, koje imaju najveći udio u bruto deviznim

¹⁰ Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obavezne rezerve

¹¹ Nakon stupanja na snagu Odluke Upravnog vijeća CBBiH od 01.07.2016. godine, a odnosi se na visinu stope obavezne rezerve, udio viška iznad obavezne rezerve se smanjio, dok je udio prosječnih obaveznih rezervi povećan.

rezervama, uvećane su za 5,8% g/g. Pored toga, depoziti kod nerezidentnih banaka, koji takođe imaju značajan udio, uvećani su za 14,3% g/g. Struktura bruto deviznih rezervi u maju 2017. godine predstavljena je na grafikonu ispod.

Grafikon 9: Bruto devizne rezerve, učešće pojedinačnih komponenti u %, u maju 2017. godine

Izvor: CBBiH

3.3. Depoziti

Ukupan iznos depozita na kraju petog mjeseca 2017. god. je iznosio 18,45 mlrd. KM uz stopu rasta od 10,5%. U odnosu na prošli mjesec stopa je ostvarila rast za 1,2 p.p. dok je u odnosu na početak godine stopa porasla za 1,6 p.p. U odnosu na početak godine stopa rasta depozita stanovništva se nije mijenjala dok je stopa rasta depoziti sektora nefinansijskih preduzeća veća za 0,9 p.p. Stopa rasta depozita opšte vlade u odnosu na prethodni mjesec je povećana za 4,8 p.p., a u odnosu na početak godine je veća za 14,3 p.p.

U odnosu na početak godine učešće depozita stanovništva u ukupnim depozitima je smanjeno za 0,7%, a učešće depozita nefinansijskih preduzeća smanjeno za 0,2 p.p. Nasuprot tome, učešće depozita opšte vlade je povećano za 1 p.p.

Grafikon 10: Sektorska struktura depozita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)¹²

Period	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinansijskih preduzeća	Depoziti opšte vlade	Ostali
01.2017.	17.915	10.714	4.109	1.680	1.412
02.2017.	17.989	10.754	4.085	1.712	1.437
03.2017.	18.105	10.875	4.053	1.773	1.403
04.2017.	18.191	10.913	4.019	1.826	1.433
05.2017.	18.446	10.897	4.185	1.913	1.452
Stopa rasta g/g					
01.2017.	8,9%	8,1%	10,4%	12,0%	7,5%
02.2017.	9,1%	8,0%	10,1%	13,1%	10,8%
03.2017.	9,5%	7,9%	9,7%	22,9%	6,0%
04.2017.	9,3%	7,9%	8,6%	21,5%	7,9%
05.2017.	10,5%	8,1%	11,3%	26,3%	8,7%
Učešće u ukupnim depozitima					
01.2017.	100,0%	59,8%	22,9%	9,4%	7,9%
02.2017.	100,0%	59,8%	22,7%	9,5%	8,0%
03.2017.	100,0%	60,1%	22,4%	9,8%	7,8%
04.2017.	100,0%	60,0%	22,1%	10,0%	7,9%
05.2017.	100,0%	59,1%	22,7%	10,4%	7,9%

Izvor: CBBiH

3.4. Krediti

Ukupan iznos kredita na kraju petog mjeseca 2017. god. je iznosio 17,75 mlrd. KM. uz stopu stope rasta 5,4% g/g. Krediti plasirani nefinansijskim preduzećima su ostvarili rast 4,1 p.p. dok su krediti stanovništvu rasli 1,7 p.p. u odnosu na početak godine. Negativna stopa rasta kredita opštoj vladi se promijenila sa -11,3% g/g koliko je iznosila na kraju prvog mjeseca na -5,6% g/g u petom mjesecu 2017. god.

¹² Sektor nefinansijskih preduzeća čine nefinansijska javna i privatna preduzeća. Sektor opšte vlade čine svi nivoi vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale finansijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

Grafikon 11: Sektorska struktura kredita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinansijskim preduzećima	Kreditni opštoj vladi	Kreditni ostalim sektorima
01.2017.	17.180	8.062	8.034	1.003	80
02.2017.	17.336	8.095	8.195	1.012	82
03.2017.	17.580	8.187	8.339	1.021	97
04.2017.	17.670	8.256	8.374	1.005	96
05.2017.	17.749	8.331	8.405	980	101
Stopa rasta g/g					
01.2017.	2,4%	4,0%	3,2%	-11,3%	0,0%
02.2017.	2,8%	4,2%	4,1%	-9,1%	-20,8%
03.2017.	3,9%	4,6%	5,7%	-7,1%	-14,6%
04.2017.	4,3%	4,9%	5,7%	-4,9%	0,0%
05.2017.	5,4%	5,7%	7,3%	-5,6%	6,2%
Učešće u ukupnim kreditima					
01.2017.	100,0%	46,9%	46,8%	5,8%	0,5%
02.2017.	100,0%	46,7%	47,3%	5,8%	0,5%
03.2017.	100,0%	46,6%	47,4%	5,8%	0,6%
04.2017.	100,0%	46,7%	47,4%	5,7%	0,5%
05.2017.	100,0%	46,9%	47,4%	5,5%	0,6%

Izvor: CBBiH

3.5. Berze u BiH

Ukupan promet na obje berze u mjesecu maju 2017. godine je iznosio svega 157,34 mil. KM i veći je za 21,8% od prometa ostvarenog u istome periodu prošle godine.

Tabela 4: Promet (u KM) na SASE i BLSE u maju 2017.godine

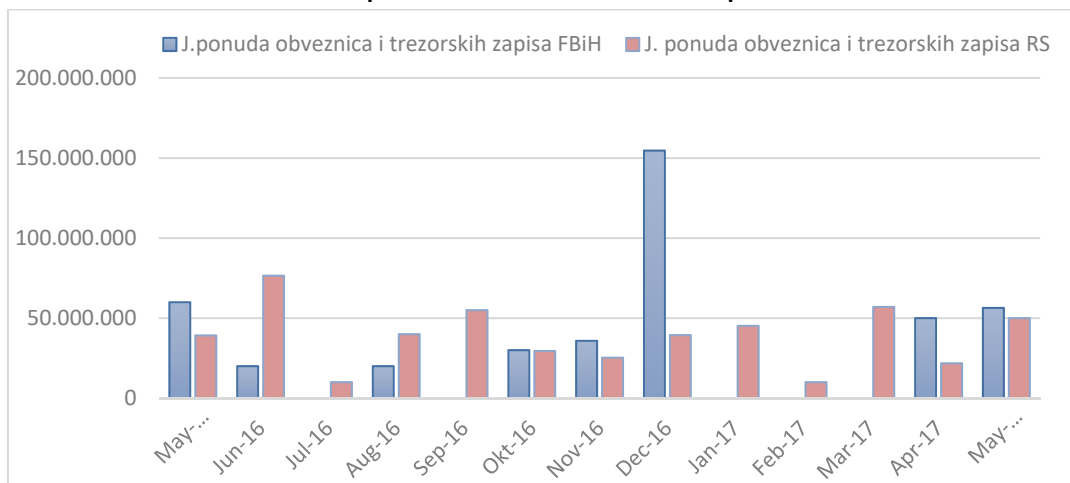
Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Maj-15	75.646.839	33.823.084	109.469.923
Maj-16	74.204.894	54.946.121	129.151.015
Maj-17	78.034.828	79.305.587	157.340.416

Izvor: SASE i BLSE

U mjesecu maju 2017. godine na Sarajevskoj berzi je ostvaren promet u iznosu od samo 78,03 mil. KM. što predstavlja povećanje u odnosu na promet u istom periodu prošle godine za 5,2%. i iznosi 49,6% ukupnog prometa na berzama u BiH. U mjesecu maju su održane dvije aukcije Trezorskih zapisa FBiH u kojima je prikupljeno 49,97 mil. KM te aukcija Obveznica Kantona Sarajevo u iznosu od 6,4 mil. KM, što zajedno čini 72,2% ukupnog prometa na SASE u ovom mjesecu.

Na Banjalučkoj berzi u mjesecu maju 2017. godine je ostvaren promet u iznosu od 79,3 miliona KM što čini 50,4% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. U ovome mjesecu promet ostvaren javnom ponudom Obveznica RS je iznosio 50,03 mil. KM što predstavlja 63,1% prometa na BLSE. Ukupan promet na BLSE je veći za 44,3% u odnosu na promet u istom mjesecu prošle godine.

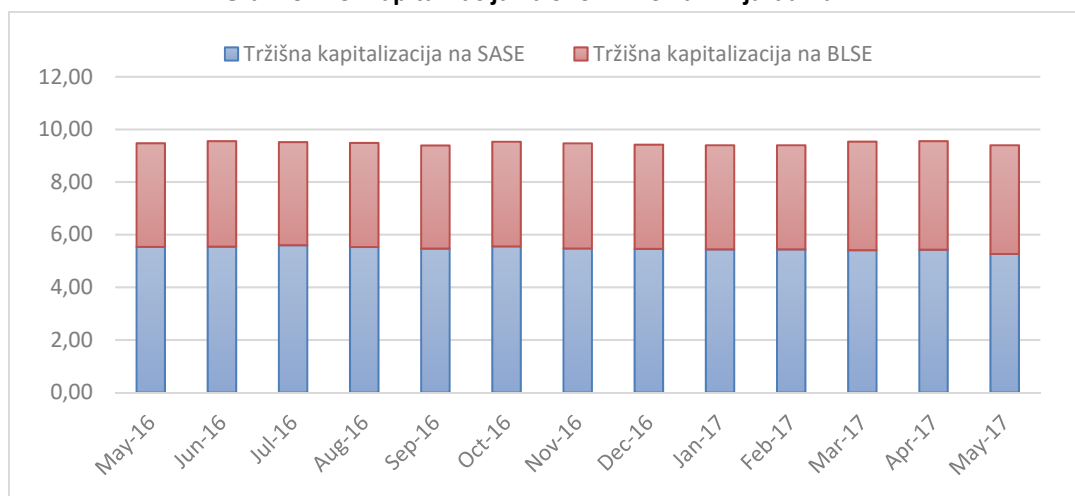
Grafikon 12: Javna ponuda obveznica i trezorskih zapisa na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na Sarajevskoj berzi na kraju mjeseca maja iznosi 5,43 mlrd. KM što predstavlja pad od 3,4% g/g i u ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 56,9%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi u maju 2017. godine iznosi 4,11 mlrd. KM i bilježi minimalan rast od 1,8 % g/g sa učešćem 43,1% u ukupnoj kapitalizaciji. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u maju 2017. godine iznosi 9,54 mlrd. KM i bilježi pad od 1,2% g/g.

Grafikon 13: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM

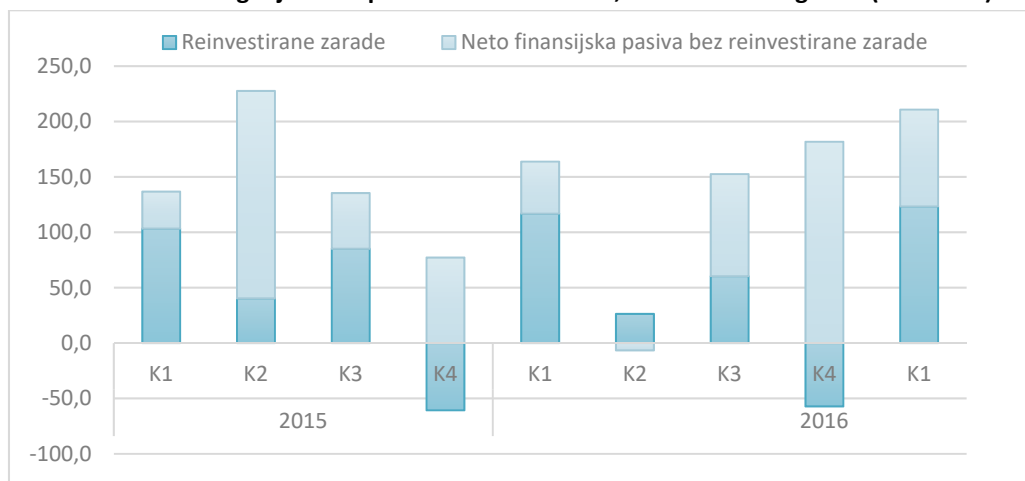

Izvor: SASE i BLSE

4. Strane direktne investicije

Ukupna ulaganja u prvom kvartalu 2017. godini su iznisa 210,8 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 28,7% g/g. Od ovoga iznosa, reinvestirane zarade u K1 2017. godini su iznosile 123,4 mil. KM i veće su za 5,6% g/g.

Grafikon 14: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015.,2016 i K1 2017. godini (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Reinvestirane zarade čine oko 58,5% tj. nešto više od polovine neto finansijske pasive¹³ i udio u ukupnim ulaganjima se smanjio u odnosu na prošlu godinu u istom periodu kada je iznosio preko 70%.

Tabela 5: SDI po kvartalima u 2013, 2014, 2015, 2016. i K1 2017. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	333,2	182,7	2,1	-50,5	467,6
2014	252,3	202,6	127,2	185,1	767,1
2015	136,7	227,6	135,4	16,5	516,2
2016	163,8	19,7	152,5	124,6	460,6
2017	210,8				

Izvor: CBBiH

Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je (09.09.2016. godine) Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima dok je u februaru 2016. agencija Moody's Investors Service potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima”.

¹³ Podaci objavljeni u platnom bilansu za prvi kvartal 2017. godine.